

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА**

**Кафедра реабілітаційної медицини, фізичної терапії та спортивної
медицини**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради

Протокол № 6 «26» 06 2024 р

Голова вченої ради,
Проректор з науково-педагогічної роботи

 Олександр ТОЛСТАНОВ

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НОРМАТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СУЧАСНІ СТАНДАРТИ «ТЕРАПІЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЯ»**

Освітньо-професійна програма
Галузь знань
Спеціальність
Спеціалізація

Рівень вищої освіти
Обсяг дисципліни

Терапія та реабілітація
22 «Охорона здоров'я»
227 «Терапія та реабілітація»
227.01 Фізична терапія

другий (магістерський)
90 год / 3 кредити ЄКТС

Робочу програму навчальної дисципліни «Сучасні стандарти «Терапія та реабілітація» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Терапія та реабілітація» підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня Магістр за спеціальністю 227 «Терапія та реабілітація» та відповідних нормативних документів.

РОЗРОБНИКИ:

Юлія Чумак асистент кафедри реабілітаційної медицини, фізичної терапії та спортивної медицини НУОЗ України імені П. Л. Шупика, кандидат медичних наук

Людмила Оправхата асистент кафедри реабілітаційної медицини, фізичної терапії та спортивної медицини НУОЗ України імені П. Л. Шупика

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Марина Тріщинська завідувачка кафедри неврології НУОЗУ імені П. Л. Шупика, доктор медичних наук, професор

Валентин Савченко завідувач кафедри фізичної терапії та ерготерапії Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, доктор медичних наук, професор

Гарант ОПП

Наталія Владимірова професор кафедри реабілітаційної медицини, фізичної терапії та спортивної медицини НУОЗ України імені П. Л. Шупика, доктор медичних наук, професор

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни обговорена та схвалена на засіданні кафедри реабілітаційної медицини, фізичної терапії та спортивної медицини. Протокол № 12 від 22 травня 2024 року

Завідувач кафедри професор _____ **Олександр Владиміров**

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні Вченої ради медичного факультету, протокол № 6 від 05 червня 2024 року

Голова ВРФ професор _____ **Ольга Процюк**

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри протокол " ____ " _____ 202_ № _____
Завідувач кафедри _____
(підпис) Ім'я, ПРІЗВИЩЕ, посада, вчене звання, науковий ступінь)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри протокол " ____ " _____ 202_ № _____
Завідувач кафедри _____
(підпис) Ім'я, ПРІЗВИЩЕ, посада, вчене звання, науковий ступінь)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри протокол " ____ " _____ 202_ № _____
Завідувач кафедри _____
(підпис) Ім'я, ПРІЗВИЩЕ, посада, вчене звання, науковий ступінь)

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Місце, мета та завдання навчальної дисципліни	5
3. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	5
4. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	5
5. Програма навчальної дисципліни	6
6. Структура навчальної дисципліни	7
7. Самостійна робота	8
8. Перелік питань для підсумкового контролю	9
9. Методи навчання	10
10. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання	10
11. Рекомендований бібліографічний список	11

1. Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Сучасні стандарти «Терапія та реабілітація», є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми спеціальності 227 «Терапія та реабілітація». Загальний опис навчальної дисципліни подано в таблиці 1.

Таблиця 1.

Найменування показників	Опис		
1. Загальна характеристика дисципліни			
Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»		
Спеціальність	227 «Терапія та реабілітація»		
Спеціалізація	227.1 Фізична терапія		
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень		
Мова навчання	українська		
Кількість годин	90		
Кількість кредитів	3		
2. Характеристика навчальної дисципліни за формами навчання			
	очна денна	очна вечірня	заочна
Рік підготовки	1	-	-
Семестр	1	-	-
Лекції	18	-	-
Практичні	18	-	-
Семінарські	18	-	-
Лабораторні	-	-	-
Самостійна робота	36	-	-
Вид контролю	Диф.залик	-	-

2. Місце, мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Сучасний фахівець повинен мати глибокий обсяг знань у галузі сучасних стандартів з фізичної терапії, уміння збирати й опрацьовувати інформацію, розробляти програми наукових досліджень, аналізувати одержані результати. Успішне оволодіння сучасними стандартами фізичної терапії допоможе майбутнім фахівцям у розв'язанні наукових та професійних завдань та росту професійної компетентності.

2.2. Мета дисципліни:

Підготовка фахівців, здатних розуміти, визначати та ефективно вирішувати складні завдання професійної специфіки та здійснювати практичні реабілітаційні втручання, які мають доказовий та науковий характер у галузі фізичної терапії.

2.3. Завданнями вивчення дисципліни є:

1. Формування наукової компетенції майбутніх фізичних терапевтів, їх глибоке розуміння та використання у професійній діяльності сучасних та доказових стандартів «Терапія та реабілітація».
2. Формувати та удосконалювати наукове мислення та професійну компетентність у галузі фізичної терапії.
3. Вміння створювати індивідуальний план фізичної терапії опираючись на сучасні стандарти доказової медицини.

2.4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки)

Дана дисципліна базується на знаннях таких дисциплін, як: фізіологія людини (нормальна, вікова, патологічна), санологія (фізіологія) рухової активності, внутрішні хвороби, основи оздоровчої фізичної культури, масаж, та є базою для вивчення подальших дисциплін, а саме: фізична реабілітаційна медицина в клініці внутрішніх хвороб, травматології та ортопедії, при травмах та пораненнях.

3. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

Відповідно до освітньої програми «Терапія та реабілітація» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

ПРН 01 Застосовувати біопсихосоціальну модель обмежень життєдіяльності у професійній діяльності, аналізувати медичні, соціальні та особистісні проблеми пацієнта/клієнта.

ПРН 02 Уміти вибирати і аналізувати інформацію про стан пацієнта.

ПРН 04 Оцінювати, обговорювати та застосовувати результати наукових досліджень у клінічній, науковій, освітній та адміністративній діяльності.

ПРН 07 Спілкуватися з пацієнтом/клієнтом для визначення його потреб та очікувань щодо його рухової активності та результатів фізичної терапії.

ПРН 10 Створювати (планувати) програму фізичної терапії окремо, або як частину індивідуального реабілітаційного плану.

ПРН 14. Провадити самостійну практичну діяльність.

ПРН 16 Планувати та здійснювати власний професійний розвиток, планувати та оцінювати професійний розвиток колективу.

ПРН 17 Планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження у сфері фізичної терапії, висувати і перевіряти гіпотези, обирати методики та інструменти досліджень, аналізувати їх результати, обґрунтовувати висновки.

ПРН 18. Дотримуватись основних юридичних та етичних вимог, провадити діяльність зі згоди пацієнта/клієнта.

ПРН 21 Демонструвати виконання вимог професійний розвиток та його планування

ПРН 23. Розуміти і здійснювати місію служити людині, громаді та суспільству під час своєї професійної діяльності.

4. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

Навчальна дисципліна «Сучасні стандарти «Терапія та реабілітація», дозволяє набути здобувачам вищої освіти наступних компетентностей:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати автономно та у мультидисциплінарному контексті складні спеціалізовані задачі та проблеми, пов'язані з порушенням рухових та поєднаних з ними функцій, які забезпечують активність та участь особи; провадити практичну, адміністративну, наукову, інноваційну та освітню діяльність у фізичній терапії.

Загальні компетентності:

ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК 02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові (спеціальні) компетентності:

СК 08. Здатність прогнозувати результати фізичної терапії, формулювати цілі, складати, обговорювати та пояснювати програму фізичної терапії, або компоненти індивідуального реабілітаційного плану, які стосуються фізичної терапії.

СК 10. Здатність планувати та контролювати тривалість та інтенсивність терапевтичних заходів для забезпечення їх відповідності стану здоров'я, функціональним можливостям пацієнта/клієнта та цілям фізичної терапії.

СК 11. Здатність провадити наукову діяльність у сфері фізичної терапії.

СК12. Здатність здійснювати викладацьку діяльність (зокрема, як керівник/методист/супервізор клінічних практик).

СК 13. Управляти робочими процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів у фізичній терапії, керувати роботою асистентів, помічників та волонтерів.

5. Програма навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна структурована за модульним принципом і складається з 2 навчальних модулів, а саме: навчального модуля № 1 «Теоретичні та практичні основи сучасної реабілітаційної моделі»; навчального модуля № 2 «Практичне використання сучасних стандартів «Терапія та реабілітація», біопсихосоціальна модель надання послуг фізичної терапії».

Кожен модуль навчальної дисципліни є логічною завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

Змістовне наповнення програми навчальної дисципліни у таблиця 2.

Таблиця 2.

Код теми	Назва модулю, теми	Перелік основних питань теми
	2	3
Модуль 1. «Теоретичні та практичні основи сучасної реабілітаційної моделі»		
1.1.	Класифікація основних категорій життєдіяльності та обмежень. Сучасна реабілітаційна модель ВООЗ. Міжнародна класифікація функціональності (МКФ)	1. Визначення фізичної терапії за різними науковими джерелами. 2. Реабілітаційний потенціал 3. Реабілітаційний прогноз
1.2.	Рамки та компетенції фізичної терапії	1. Реабілітація в рамці системи охорони здоров'я 2. Рамки компетентностей фізичного терапевта. 3. Компетентність професійної організації
1.3	Система критеріїв доказовості наукових джерел та вибір валідних методик втручання у фізичній терапії.	1. Практична діяльність заснована на доказовості. 2. Клінічне мислення в структурі професійної діяльності фізичного терапевта 2.1. PedRO та PICO формати клінічного мислення фізичного терапевта
Модуль 2. «Практичне використання сучасних стандартів «Терапія та реабілітація», біопсихосоціальна модель надання послуг фізичної терапії».		

2.1.	Сучасні проблеми в професійної та дослідницько-інноваційній діяльності у фізичній терапії.	1.Проблематика практики втручання фізичного терапевта, заснована на доказах та критичного аналізу. 2.Проблематика валідного підбору інструментів оцінки. 3.Комунікація з іншими представниками мультидисциплінарної реабілітаційної команди
2.2.	Сучасні проблеми професійної діяльності фізичної терапії осіб різних вікових груп.	1.Раннє втручання фізичного терапевта. 2.Втручання фізичного терапевта у педіатрії 3. Втручання фізичного терапевта для дорослого населення 4.Втручання фізичного терапевта у геріатрії
2.3	Біопсихосоціальна модель. Сучасні проблеми надання послуг в контексті громади.	1. Біопсихосоціальна модель при виборі втручання мультидисциплінарної реабілітаційної команди 2.Потреби в практиці фізичного терапевта в громаді. Етичний кодекс фізичного терапевта.

**6. Структура навчальної дисципліни
(навчально-тематичний план викладання дисципліни)**

Код теми	Назва освітнього модулю, теми	Денна форма навчання (кількість годин)					
		Усього	лекції	семінарські	практичні	сам. робота	індив. робота
Модуль I. Теоретичні та практичні основи сучасної реабілітаційної моделі							
Тема 1.1.	Класифікація основних категорій життєдіяльності та обмежень. Сучасна реабілітаційна модель ВООЗ. Міжнародна класифікація функціональності (МКФ)	10	2	2	2	4	-
Тема 1.2.	Рамки та компетенції фізичної терапії	16	4	4	4	4	-
Тема 1.3.	Система критеріїв доказовості наукових джерел та вибір валідних методик втручання у фізичній терапії.	12	2	2	2	6	-
	МКР№1	10	2	2	2	4	-
Усього кредитів / годин за модулем I		50	10	10	10	18	-
Модуль II. Практичне використання сучасних стандартів «Терапія та реабілітація», біопсихосоціальна модель надання послуг фізичної терапії.							

	Тема 2.1 Сучасні проблеми в професійної та дослідницько-інноваційній діяльності у фізичній терапії.	8	2	2	-	4	-
	Тема 2.2. Сучасні проблеми професійної діяльності фізичної терапії осіб різних вікових груп.	12	2	2	2	6	-
	Тема 2.3. Біопсихосоціальна модель. Сучасні проблеми надання послуг в контексті громади.	10	2	2	2	4	-
	МКР№2	10	2	2	2	4	
Усього кредитів / годин за модулем II		40	8	8	8	18	-
Підсумковий контроль (диф.залік)		90/3	-	-	2	-	-

7. Самостійна робота

Код теми	Зміст самостійної роботи	Обсяг годин Очна (денна) форма
Тема 1.1	Класифікація основних категорій життєдіяльності та обмежень. Сучасна реабілітаційна модель ВООЗ 1. Визначення фізичної терапії за різними науковими джерелами 2. Реабілітаційний діагноз згідно категоріям МКФ. 3. Реабілітаційний діагноз згідно категоріям МКФ. 4. Реабілітаційний прогноз	6
Тема 1.2.	Рамки та компетенції фізичної терапії 1. Реабілітація в рамці системи охорони здоров'я 2. Рамки компетентностей фізичного терапевта. 3. Компетентність професійної організації	6
Тема 1.3.	Система критеріїв доказовості наукових джерел та вибір валідних методик втручання у фізичній терапії 1. Практична діяльність заснована на доказовості 2. Клінічне мислення в структурі професійної діяльності фізичного терапевта 2.1. PedRO та PICO формати клінічного мислення фізичного терапевта	6
Тема 2.1.	Сучасні проблеми в професійної та дослідницько-інноваційній діяльності у фізичній терапії. 1. Проблематика практики втручання фізичного терапевта, заснована на доказах та критичного аналізу. 2. Проблематика валідного підбору інструментів оцінки 3. Комунікація з іншими представниками мультидисциплінарної реабілітаційної команди	5

Тема 2.2.	Сучасні проблеми професійної діяльності фізичної терапії осіб різних вікових груп 1.Раннє втручання фізичного терапевта. 2.Втручання фізичного терапевта у педіатрії 3. Втручання фізичного терапевта для дорослого населення 4.Втручання фізичного терапевта у геріатрії	9
-----------	--	---

Самостійна робота передбачає виконання індивідуальних проєктів з дотриманням норм академічної доброчесності:

1. Формування бібліографічного списку використаних джерел за ДСТУ за наданою темою (модуль 1);
2. Підготовка анотації дослідження з вказуванням всіх категорій та методів за запропонованою темою (модуль).

8. Перелік питань для підсумкового контролю

Модуль 1

1. Сучасна модель реабілітаційного процесу за ВООЗ.
2. Мета системи реабілітації в Україні.
3. Як змінюється система реабілітації в Україні?
4. Принципи реабілітації.
5. Сучасна класифікація основних категорій життєдіяльності та їх обмежень за ступенем вираженості
6. Головне завдання реабілітаційного процесу.
7. Міжнародна класифікація функціональності (МКФ), її роль в роботі фізичного терапевта.
8. Застосування МКФ у постановці реабілітаційного діагнозу та прогнозу курсу реабілітації.
9. Для чого МОЗ рекомендує використовувати МКФ та МКФ-ДП. 10. Концепція SMART-формату постановки цілей.
11. Рамки компетенцій фізичного терапевта.
12. Компетентність професійної організації
13. Стратегії клінічного мислення під час обстеження та оцінювання.
14. Визначення клінічного мислення. Важливість.
15. PedRO та PICO формати клінічного мислення фізичного терапевта
16. Реабілітаційний прогноз та реабілітаційний потенціал.
17. Переваги та недоліки роботи команди. Мультидисциплінарна команда та трансдисциплінарна команда.
18. Сучасні принципи мультипрофесійного підходу в реабілітаційному процесі.
19. Роль фахівця з фізичної терапії в роботі мультидисциплінарної команди.
20. Основні завдання мультидисциплінарної реабілітаційної команди.
21. Етапи реабілітаційного процесу. Встановлення цілей.
22. Формування технологій втручання 23. Індивідуальний план реабілітаційний (ІПР).

Модуль 2

1. Принцип доказовості у фізичній терапії.
2. Важливість інноваційних технологій в реабілітації.
3. Телереабілітація. Віртуальна реальність.
4. Назвіть бази даних пошуку науково-доказової інформації.
5. Рівні доказовості інформації.
6. Рандомізовані контрольовані дослідження у фізичній терапії.
7. Критичне оцінювання інформації.
8. Критерії вибору валідних інструментів оцінки/огляду фізичного терапевта.

9. Критерії вибору реабілітаційних технік та втручання.
10. Втручання фізичного терапевта у педіатрії, основні риси втручання.
11. Втручання фізичного терапевта для дорослого населення, основні критерії надання реабілітації.
12. Втручання фізичного терапевта у геріатрії, особливості роботи.
13. Складові біопсихосоціальної моделі.
14. Діяльність фізичного терапевта надання послуг в контексті громади.
15. Основні поняття у етичному кодексі фізичного терапевта .

9. Методи навчання

Для активізації процесу навчання здобувачів освіти в ході вивчення дисципліни застосовуються такі навчальні технології та засоби:

✓ *на лекціях* чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага здобувачів освіти на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звертаються до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем; здобувачі освіти заохочуються до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування; використовуються наочні матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки; використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо;

✓ *на семінарських заняттях* обговорюються основні проблеми теми; проводяться дискусії, спрямовані на поглиблення, розширення, деталізацію і закріплення теоретичного матеріалу, які сприяють активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти, формуванню самостійності суджень, умінню відстоювати власні думки, аргументувати їх на основі наукових фактів та сприяють оволодінню фундаментальними знаннями, допомагають розвивати логічне мислення, формувати переконання, оволодівати культурою толерантності.

✓ *на практичних заняттях* запроваджуються різні навчальні технології: обговорення проблем, дискусії; вирішення ситуаційних вправ; розв'язання проблемних питань; лабораторні роботи; виконання дослідів; метод проектів (проектування); мозковий штурм; кейс-методи; презентації; аналіз конкретної ситуації; робота в малих групах; рольові та ділові ігри; банки візуального супроводження; письмовий контроль знань; індивідуальне та групове опитування; перехресна перевірка завдань з наступною аргументацією виставленої оцінки тощо.

Обов'язковими елементами активізації навчальної роботи здобувачів освіти є чіткий контроль відвідування здобувачами освіти занять, заохочення навчальної активності, справедлива диференціація оцінок.

10. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчання здобувачів в НУОЗ України імені П. Л. Шупика проводиться з використанням рейтингової системи (далі - ЄКТС), в основу якої покладено поопераційний контроль і накопичення рейтингових балів за різнобічну навчально-пізнавальну діяльність здобувачів у процесі навчання.

Методи оцінювання на поточному/періодичному контролі: усне опитування, модульні контрольні письмові роботи, оцінювання виконання індивідуальних завдань, оцінювання розв'язання розрахункових задач, захист результатів практичних, лабораторних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, тестування (бланкове або комп'ютерне), оцінювання есе, оцінювання виконання практичних навичок, захист історії хвороби.

Методи оцінювання на підсумковому контролі: диференційований залік.

Приклад шкали оцінювання

Поточний контроль												Підсум- ковий контроль	Сума	
120												80	200	
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3						
T1	T2	T3	МКР№1	T5	T6	T7	МКР№2	T9	T10	T11	T12			МКР №2
15	15	15	15	15	15	15	15	-	-	-	-			-

Розмір шкали ЄКТС із навчальної дисципліни для спеціальностей галузі знань 22 Охорона здоров'я дорівнює 200 балам (на підставі листа МОЗ № 0804-47/10395 від 15.04.2014), а мінімальна позитивна оцінка починається зі 111 балів; для спеціальностей інших галузей знань – дорівнює 100 балам, а мінімальна позитивна оцінка починається з 61 балу.

Для занесення балів оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти у відомість обліку успішності та індивідуальний план здобувача вищої освіти використовується таблиця співвідношення між здобутими результатами успішності здобувача та ЄКТС оцінками

Оцінка ECTS	Оцінка	Сума балів	
	у національній шкалі	ECTS	Галузь знань 22 Охорона здоров'я
	Диф.залік		
		100 балів	200 балів
A (відмінно)	відмінно	90 - 100	170 – 200
B (дуже добре)	добре	82 - 89	155 – 169
C (добре)		75 - 81	140 – 154
D (задовільно)	задовільно	68 - 74	125 – 139
E (достатньо)		61 - 67	111 – 124
FX (незадовільно) з можливістю повторного складання	незадовільно	35 - 60	60 – 110
F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням		0 - 34	0 – 59

10. Рекомендований бібліографічний список

Нормативно-правові акти

1. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від «01» червня 2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від «21» грудня 2017 р. № 1648).

URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/rekomendatsii1648.pdf>

Основна література

1. Альянс Європейських органів Фізичної та Реабілітаційної Медицини. Біла Книга з Фізичної та Реабілітаційної Медицини (ФРМ) в Європі. Український журнал фізичної та реабілітаційної медицини. 2018; 2(2) дод. С.5-206.

2. Афанасьєв С. М. Профілактика первинної інвалідності внаслідок захворювань і травм

- опорно-рухового апарату засобами фізичної реабілітації. Дніпро: Журфонд, 2017. – 258 с.
3. Богдановська Н. В. Фізична реабілітація засобами фізіотерапії: підручник для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності “Фізична терапія, ерготерапія” / Н. В. Богдановська, І. В. Кальонова. – Суми: Вид-во “Університетська книга”, 2024. – 328 с.
 4. Вакуленко Л. О. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії: підручник / Л. О. Вакуленко, В. В. Клапчук – Тернопіль: ТДМУ, 2019. – 372 с.
 5. Герцик А. М. Теоретико-методологічні основи фізичної реабілітації/фізичної терапії при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату. Львів: ЛДУФК, 2018. 387 с.
 6. Медична і соціальна реабілітація: Підручник / Самойленко В.Б., Н.П. Яковенко, І. О. Петряшев, та інш. – 2-е вид., переробл.і допов. – К.: ВСВ «Медицина», 2018 – 464 с.
 7. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії: підручник/Л. Вакуленко, В. В. Клапчук, Д. В.Вакуленко та ін. Тернопіль: ТДМУ, медкнига, 2018. 372 с.
 8. Сиволап В. Д., Кисельов С. М., Лашкул Д. А. Основні принципи доказової медицини : навч.посібник для здобувачів ступеня д-ра філософії. Запоріжжя : ЗДМУ, 2020. 208 с.

Додаткова література

1. Воропаєв Д. С. Основи фізичної реабілітації (загальна характеристика засобів фізичної реабілітації): навч. посіб. / Д. С. Воропаєв, О. О. Єжова. – Суми: Сумський державний університет, 2019. – 72 с.
2. Григус І. Реабілітаційне обстеження в практиці фізичного терапевта: навч. посіб. / І. Григус. – Одеса : Олді+, 2023. – 176 с.
3. Сучасні фізичної терапії та ерготерапії: теорія і практика: матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції / відповід. Ред. Т. В. Бугаєнко, наук. Ред. О. М.Звіряка. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2022. – 135 с.
4. Фізична реабілітація: підручник / В. М Мухін. — 3-тє вид., переробл. та доповн. — К.: Олімп, л-ра, 2009. — 488 с: іл.

Інформаційні ресурси

1. Національна наукова медична бібліотека України <http://library.gov.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
- 3.3У «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1053-20#Text>
4. Фізіопедія, база знань з фізичної терапії <https://www.physio-pedia.com/home/>
5. Міжнародна класифікація функціонування <https://moz.gov.ua/uk/mkf>
6. Українська асоціація фізичної терапії <https://uapt.org.ua/uk/home/>
7. Об'єднання фізичних терапевтів України <https://upta.com.ua>

Перегляд (актуалізація) робочої програми навчальної дисципліни здійснюється не рідше одного разу за навчальний рік. Перегляд (актуалізація) робочої програми навчальної дисципліни здійснюється перед початком навчального року із обов'язковим зазначенням у протоколі засідання кафедри.